

PÄÄTÖKSET

NEUVOSTON PÄÄTÖS 2010/765/YUTP,

annettu 2 päivänä joulukuuta 2010,

EU:n toiminnasta pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvan laittoman kaupan torjumiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 26 artiklan 2 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvosto hyväksyi 13 päivänä joulukuuta 2003 Euroopan turvallisuusstrategian, jossa mainitaan viisi keskeisintä haastetta, joihin unionin on vastattava: terrorismi, joukkotuhoukseen leviäminen, alueelliset konfliktit, toimintakyvyttömät valtiot ja järjestäytynyt rikollisuus. Näistä viidestä haasteesta neljässä ovat keskeisellä sijalla pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman tuotannon, siirron ja liikkumisen sekä aseiden liiallisen keskittymisen ja hallitsemattoman leviämisen seuraukset.
- (2) 15 ja 16 päivänä joulukuuta 2005 kokoontunut neuvosto hyväksyi pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian, jäljempänä 'EU:n pienasestrategia'. Pienasestrategialla kannustetaan kehittämään unionin ilmatilaa, aluevesiä ja maa-aluetta käyttävien pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomien salakuljetusverkostojen (laittomat välittäjät ja rahdinkuljettajat) vastaista aktiivista politiikkaa luomalla varoitus- ja yhteistyöjärjestelmiä.
- (3) EU:n pienasestrategian toimintasuunnitelmassa korostetaan myös tarvetta tehostaa kriisinhallintaoperaatioiden vaikutusta sisällyttämällä niiden tehtäviin toimia, joiden tavoitteena on rajatarkastusten toteuttaminen (tai konfliktialueen ilmatilan sekä maa- ja merialueiden valvonta) sekä aseistariisunta.
- (4) EU:n yleisen aseriisunnan ja asevalvonnan työryhmä CODUN ja EU:n yhteinen tilannekeskus SitCen ovat vuodesta 2007 kehittäneet EU:n aloitetta pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvan laittoman kaupan torjumiseksi tehostamalla jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa epäilyttävistä lentoliikenteen harjoittajista. Kehittäessään tällaista tietojenvaihtojärjestelmää CODUN ja SitCen ovat tehneet yhteistyötä Tukholman kansainvälisen rauhantutkimuslaitoksen SIPRI:n ja sen laittoman kaupan torjuntamekanismin arviointihankkeen (CIT-MAP)

kanssa. CODUN päätti hiljattain tämän aloitteen puitteissa tutkia keinoja tämän EU:n aloitteen saattamiseksi toimivammaksi ja tehokkaammaksi varmistamalla asiaankuuluvien tietojen oikea-aikainen ajantasaistaminen ja käsittely.

- (5) Myös muut kansainväliset ja alueelliset järjestöt ovat todenneet pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvan laittoman kaupan kansainväliselle turvallisuudelle aiheuttaman riskin. Etyjin turvallisuusyhteistyöfoorumi järjesti vuonna 2007 tätä aihetta käsittelevän erityisistunnon, ja Etyjin parlamentaarinen yleiskokous hyväksyi vuonna 2008 päätöslauselman pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman ilmakuljetuksen vastaisten Etyjin parhaiden käytäntöjen täydentämisestä, hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta. Samanaikaisesti Wassenaarin järjestelyihin osallistuvat valtiot hyväksyivät vuonna 2007 "Parhaat käytännöt pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvien epävakauttavien kuljetusten estämiseksi". Lisäksi lukuisissa Länsi-Afrikkaa ja Suurten järvien aluetta käsittelevissä YK:n turvallisuusneuvoston pakotekomitean asiantuntijaryhmän raporteissa on toistuvasti osoitettu, että laittomaan pienaseiden ja kevyiden aseiden kauppaan osallistuvat lentorahtiyhtiöt ovat keskeisessä asemassa.
- (6) Tämän päätöksen mukaisessa toiminnassa ei pyritä lentoliikenteen turvallisuuden parantamiseen liittyviin tavoitteisiin,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian, jäljempänä 'EU:n pienasestrategia', täytäntöönpanoa silmällä pitäen unioni pyrkii edelleen seuraaviin tavoitteisiin:
 - a) Kriisinhallintaoperaatioiden, kansainvälisten ja kolmansien maiden kansallisten viranomaisten sekä jäsenvaltioiden käytettävissä olevien välineiden ja tekniikoiden parantaminen sellaisten epäilyttävien lentorahtialusten tehokkaaksi valvomiseksi ja kohdentamiseksi, jotka todennäköisesti osallistuvat pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvaan laittomaan kauppaan kolmansien valtioiden sisällä, kolmansista valtioista tai kolmansiin valtioihin.

b) Asiaankuuluvan kansainvälisen ja kansallisen henkilöstön tietoisuuden ja teknisen asiantuntemuksen lisääminen, "parhaiden käytäntöjen" tehostaminen sellaisia lentorahtialuksia koskevan seurannan, havaitsemisen ja riskinhallinta-analyyysien aloilla, joiden epäillään osallistuvan kolmansista valtioista tai kolmansiin valtioihin ilmaitse tapahtuvaan pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomaan kauppaan.

2. Edellä 1 kohdassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi unioni toteuttaa seuraavat toimenpiteet:

a) Ilmaitse tapahtuvan laittoman kaupan riskinhallintaa koskevan erityisen malliohjelmiston kehittäminen ja testaus kriisinhallintaoperaatioita sekä kansainvälisiä ja kansallisia viranomaisia varten, mukaan lukien säännöllisesti ajantasaistettava tietokanta muun muassa lentoyhtiöistä, ilma-aluksista, rekisterinumeroista ja kuljetusten reitityksestä.

b) Turvallisen riskinhallintaa ja tiedonjakelua koskevan mallijärjestelmän kehittäminen ja testaus.

c) Käsikirjan ja koulutusmateriaalin laatiminen ja julkaiseminen sekä teknisen avun antaminen malliohjelmiston, samoin kuin turvallisen riskinhallintaa ja tietojenvaihtoa koskevan mallijärjestelmän käytön ja mukauttamisen helpottamiseksi, myös järjestämällä alueellisia seminaareja kriisinhallintaoperaatioihin osallistuvien sekä kansainvälisten ja kansallisten viranomaisten kouluttamiseksi.

Yksityiskohtainen kuvaus hankkeesta on liitteessä.

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

2. SIPRI huolehtii 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden teknisestä toteutuksesta.

3. SIPRI suorittaa tehtävänsä korkean edustajan alaisuudessa. Tätä varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä SIPRI:n kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi on 900 000 euroa.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetulla määrällä rahoitettavia menoja hoidetaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti.

3. Komissio valvoo 1 kohdassa tarkoitettujen menojen asianmukaista hallinnointia. Tätä varten se tekee SIPRI:n kanssa rahoitus sopimuksen. Sopimuksessa määrätään, että SIPRI:n on varmistettava EU:n osuuden näkyvyys sen suuruuden mukaisesti.

4. Komissio pyrkii tekemään 3 kohdassa tarkoitettujen rahoitus sopimuksen mahdollisimman pian tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Se ilmoittaa neuvostolle prosessissa mahdollisesti ilmenevistä vaikeuksista ja rahoitus sopimuksen tekopäivästä.

4 artikla

Korkea edustaja tiedottaa neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta SIPRI:n säännöllisesti joka toinen kuukausi laadittujen raporttien perusteella. Nämä raportit ovat perustana neuvoston suorittamalle arvioinnille. Komissio toimittaa tietoja 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen hankkeiden toteuttamisen rahoitusnäkökohdista.

5 artikla

1. Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

2. Tämän päätöksen voimassaolo päättyy 24 kuukauden kuluessa päivästä, jona 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu rahoitus sopimus tehdään, tai kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen hyväksymisestä, jos rahoitus sopimusta ei ole sinä aikana tehty.

6 artikla

Tämä päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 2 päivänä joulukuuta 2010.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

M. WATHELET

LIITE

1. Yleinen kehys

Tämä päätös perustuu CODUNin aloitteeseen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä muiden epävakauttavien hyödykkeiden ilmateitse tapahtuvan kaupan aiheuttamien uhkien torjumiseksi. Tämä CODUNin aloitteen yhteydessä annettava päätös on seurausta neuvoston yhteistyössä SitCenin, Budapestin klubin ja SIPRIn kanssa toteuttamista hankkeista. Tässä päätöksessä säädetään ohjelmistosta, toteuttamista koskevista mallijärjestelmistä sekä koulutus- ja tiedotusohjelmista kriisinhallintaoperaatioita sekä kansainvälisiä ja kansallisia viranomaisia varten, jotta Afrikassa ja muilta alueilta toimivia epäilyttäviä lentorahtiliikenteen harjoittajia koskevien tietojen seurantaa, ajantasaistamista ja levittämistä parannettaisiin. Tämän päätöksen täytäntöönpanossa olisi varmistettava toimiva koordinointi yhteisön ohjelmien ja muiden neuvoston päätösten puitteissa rahoitettujen muiden asiaankuuluvien hankkeiden kanssa, jotta unionin toiminnan vaikutuksia pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjumisessa tehostettaisiin.

2. Tavoitteet

Jäljempänä kuvatut hankkeet koskevat kolmea CODUNin sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvan kaupan torjumista koskevaan EU:n aloitteeseen osallistuvien muiden sidosryhmien määrittelemää alaa:

- a) tarve kehittää turvallinen järjestelmä ajantasaisten tietojen toimittamiseksi yhtiöistä ja ilma-aluksista, jotka rekisteröityvät uudelleen ja siirtävät liiketoimintansa pyrkiessään välttämään paljastumista;
- b) riskinhallintaohjelmisto ja koulutus, jotta kriisinhallintaoperaatiot sekä kansainväliset ja kansalliset viranomaiset voivat tehokkaammin seurata ja valvoa yhä useampia lentorahtiliikenteen harjoittajia, joiden epäillään harjoittavan pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa tai muiden epävakauttavien hyödykkeiden siirtoa ilmateitse harjoittavia toimijoita;
- c) tarve järjestää, koulutusta, teknistä tukea ja tiedotusta monenvälisille järjestöille, operaatioille, alueellisille elimille ja valtioille Afrikassa ja muilla alueilla, jotta parannettaisiin niiden kykyä seurata ja havaita pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa tai muiden epävakauttavien hyödykkeiden siirtoa ilmateitse harjoittavia toimijoita.

3. Hankkeen kuvaus

- 3.1 *Hanke 1: Ohjelmiston luominen ja pilottihankkeen toteuttaminen pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomasta kaupasta epäiltyjä lentoliikenteen harjoittajia koskevien tietojen seuraamiseksi, ajantasaistamiseksi ja levittämiseksi*

3.1.1 Hankkeen tavoite

Hankkeen tarkoituksena on kriisinhallintaoperaatioiden, kansainvälisten ja kolmansien maiden kansallisten viranomaisten sekä jäsenvaltioiden käytettävissä olevien välineiden ja tekniikoiden parantaminen sellaisten epäilyttävien lentorahtialusten tehokkaaksi valvomiseksi ja kohdentamiseksi, jotka todennäköisesti osallistuvat pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvaan laittomaan kauppaan kolmansien valtioiden sisällä, kolmansista valtioista tai kolmansiin valtioihin.

3.1.2 Hankkeen kuvaus

Tämän hankkeen puitteissa toteutetaan seuraavat toimet:

- a) ilmateitse tapahtuvan laittoman kaupan riskinhallintaa koskevan ohjelmiston kehittäminen monenvälisiä järjestöjä, operaatioita ja valittuja kolmansia maita varten;
- b) turvallisen riskinhallintaa ja tiedonjakelua koskevan mallijärjestelmän kehittäminen;
- c) ohjelmiston testaus yhteistyössä korkean edustajan ja asiaankuuluvien neuvoston elinten kanssa;
- d) tiedonjakelujärjestelmän testaus yhteistyössä korkean edustajan ja asiaankuuluvien neuvoston elinten kanssa;
- e) käsikirjan ja koulutusmateriaalin kehittäminen, jotta riskinhallintaoperaatioiden, kansainvälisten ja kolmansien maiden kansallisten viranomaisten sekä jäsenvaltioiden olisi helpompi käyttää a ja b alakohdassa tarkoitettuja järjestelmiä ja mukauttaa niitä;
- f) lopullisen ohjelmiston sekä siihen liittyvän käsikirjan ja koulutusmateriaalin esittely päätösseminaarissa, johon kutsutaan asiaankuuluvia sidosryhmiä (korkeintaan 80 henkilöä).

Hanke toteutetaan asianmukaisena ajanjaksona ottaen huomioon tarve kuulla eri sidosryhmiä ja koordinoita niiden kanssa korkean edustajan alaisuudessa. Hanke toteutetaan kuudessa vaiheessa.

Valmisteluvaihe

SIPRI kehittää yhteistyössä asiaankuuluvien neuvoston elinten kanssa ja korkean edustajan alaisuudessa ohjelmiston, riskinhallintavälineet, tietojärjestelmän ja eritellyn datan siirtojärjestelmän hyödyntäen asiaankuuluvia tietotekniikan vaihtoehtoja.

Tietojenhankkimisvaihe

Pelkästään julkisiin lähteisiin perustuvaa aineistoa hyödyntäen luodaan asiaankuuluvien lähteiden avulla kattavat tietokannat, joista voi saada riittävästi tietoa tarkkojen riskinhallintaa, havaitsemista ja profilointia koskevien välineiden tukemiseksi.

Arviointivaihe

SIPRI arvioi yhteistyössä asiaankuuluvien neuvoston elinten kanssa ja korkean edustajan alaisuudessa eri kohteita, alueita, järjestöjä ja operaatioita, joiden puitteissa julkisiin lähteisiin perustuvia tietoja hyödyntävää malliohjelmistoa voidaan testata parhaissa mahdollisissa olosuhteissa.

Kenttätestivaihe

SIPRI suorittaa yhteistyössä asiaankuuluvien neuvoston elinten kanssa ja korkean edustajan alaisuudessa kenttätestin yhdessä arviointivaiheessa määritettyjen kumppaneiden kanssa.

Arviointi- ja mukauttamisvaihe

Kenttätestin jälkeen SIPRI arvioi ohjelmistoa ja mukauttaa sitä, jotta otetaan huomioon kenttätestistä saadut kokemukset. Näin saadaan lopullinen tuote käyttöön eri sidosryhmien hyväksymänä.

Esittelyvaihe

Lopullinen ohjelmisto ja koulutusmateriaali esitellään erityisessä tilaisuudessa asiaankuuluville sidosryhmille (enintään 80 henkilöä), jotka ovat osallistuneet ohjelmiston kehittämiseen ja joiden katsotaan olevan sen loppukäyttäjiä.

3.1.3 Hankkeen tulokset

Hankkeella

- a) tehostetaan kriisinhallintaoperaatioiden, kansainvälisten ja kolmansien maiden kansallisten viranomaisten sekä jäsenvaltioiden kykyä seurata sellaisten lentorahtiliikenteen harjoittajien toimintaa, joiden epäillään harjoittavan pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa ilmateitse;
- b) kehitetään tarvittavat välineet ja mallijärjestelmät, jotka ovat välttämättömiä, jotta monenväliset järjestöt, operaatiot sekä Afrikan ja muiden alueiden valtiot voivat kieltää useammin ilmateitse tapahtuvat laittomiksi epäillyt pienaseiden ja kevyiden aseiden toimitukset;
- c) parannetaan jäsenvaltioiden kykyä vaihtaa turvallisesti tietoja lentorahtiliikenteen harjoittajista eritellyn tietotekniikoiden ja muiden profilointimekanismien välityksellä.

3.1.4 Hankkeen tuensaajat

Hankkeen tuensaaajat ovat kriisinhallintaoperaatioihin osallistuva henkilöstö sekä kansalliset ja kansainväliset viranomaiset. Valittaessa erityisiä tuensaaajia malliohjelmiston testaamiseksi otetaan huomioon eri tekijöitä, kuten osallistuminen eurooppalaisiin tai monenvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin, tarve maksimoida voimavarat, käytettävissä oleva apu paikallisella tasolla, paikallisten ja kansallisten viranomaisten poliittinen tahto ja kyky torjua pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvaa laitonta kauppaa. SIPRI esittää mahdollisista tuensaaajista lyhyen luettelon, jonka korkea edustaja sitten hyväksyy yhteistyössä neuvoston toimivaltaisten elinten kanssa.

3.2 Hanke 2: Tietoisuuden lisääminen pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvaan laittomaan kauppaan ja muiden epävakauttavien hyödykkeiden siirtoon osallistuviin lentorahtiliikenteen harjoittajiin kohdistuvista seuranta-, havaitsemis- ja riskinhallintakäytännöistä julkaisujen, koulutuksen ja tiedotuksen avulla

3.2.1 Hankkeen tavoite

Hankkeen tarkoituksena on asiaankuuluvan kansainvälisen ja kansallisen henkilöstön tietoisuuden ja teknisen asiantuntemuksen lisääminen "parhaista käytännöistä" sellaisia lentorahtialuksia koskevan seurannan, havaitsemisen ja riskinhallinta-analyyysien aloilla, joiden epäillään osallistuvan ilmateitse tapahtuvaan pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomaan kauppaan.

3.2.2 Hankkeen kuvaus

Tämän hankkeen puitteissa toteutetaan seuraavat toimet:

- a) käsikirjan ja koulutusmateriaalin laatiminen ja jakaminen enintään 250 henkilölle, jotka toimivat monenvälisissä järjestöissä, operaatioissa tai valtioiden puitteissa;

- b) järjestetään enintään kolmessa alueellisessa seminaarissa koulutusta ja tiedotusta 80–100 henkilölle, jotka toimivat kriisinhallintaoperaatioiden erityisyksiköissä, ja kansainvälisille ja kolmansien maiden kansallisille viranomaisille, jolloin saadaan aikaan kerrannaisvaikutus toimittamalla kouluttajille koulutusmateriaalia;
- c) käsitellään koulutus- ja tiedotustoiminnasta saatuja tuloksia ja niistä tehtyjä arviointoja ja kehitetään siltä pohjalta ”parhaiden käytäntöjen malli” tätä aihetta koskevien tietojen jakamiseksi asiaankuuluvalla kansainväliselle ja kansalliselle henkilöstölle;
- d) parhaiden käytäntöjen mallia koskevien tulosten esittely päätösseminaarissa, johon kutsutaan asiaankuuluvia sidosryhmiä (korkeintaan 80 henkilöä).

3.2.3 Hankkeen tulokset

Hankkeella

- a) lisätään monenvälisissä järjestöissä, operaatioissa tai valtioissa toimivan henkilöstön tietoisuutta ”parhaista käytännöistä” pienaseiden ja kevyiden aseiden ilmateitse tapahtuvaan laittomaan kauppaan ja muiden epävakauttavien hyödykkeiden siirtoihin osallistumisesta epäiltyihin lentorahtiliikenteen harjoittajiin kohdistuvan seurannan, havaitsemisen ja riskinhallinta-analyysin aloilla;
- b) edistetään ”parhaiden käytäntöjen” standardointia tällä alalla julkaisemalla ja levittämällä käsikirjaa seuranta-, havaitsemis- ja riskinhallinta-analyysitekniikoista;
- c) luodaan tietojen koordinoitua koskevia ”parhaita käytäntöjä” järjestämällä koulutusta ja tiedotusta monenvälisten järjestöjen, operaatioiden tai valtioiden erityisyksiköiden henkilöstölle.

3.2.4 Hankkeen tuensaajat

Hankkeen tuensaajia ovat kriisinhallintaoperaatioihin osallistuva henkilöstö sekä kansalliset ja kansainväliset viranomaiset. Koulutukseen pääsevät tuensaajat valitaan SIPRI:n ehdottaman lyhyen luettelon pohjalta. Korkea edustaja hyväksyy luettelon yhteistyössä neuvoston toimivaltaisten elinten kanssa.

4. Järjestämispaikat

Hankkeen 3.1 kenttätestauksen ja päätösseminaarin sekä hankkeen 3.2 koulutuksen, tiedotuksen ja päätösseminaarin järjestämispaikat määritellään ottaen huomioon voimavarojen maksimointi, hiilijalanjäljen minimointi ja paikallisella tasolla käytettävissä oleva apu. SIPRI ehdottaa suositeltavista paikoista lyhyen luettelon, jonka korkea edustaja hyväksyy yhteistyössä neuvoston toimivaltaisten elinten kanssa.

5. Kesto

Hankkeiden arvioitu kokonaiskesto on 24 kuukautta.

6. Hankkeen toteuttava organisaatio

Tämän päätöksen teknisestä toteuttamisesta vastaa SIPRI. SIPRI varmistaa EU:n osallistumisen näkyvyyden ja toimii korkean edustajan alaisuudessa.

7. Raportointi

SIPRI laatii raportin säännöllisesti joka toinen kuukausi sekä kunkin kuvatus toimen päätyttyä. Raportit olisi toimitettava korkealle edustajalle viimeistään kuuden viikon kuluttua kyseisen toimen päättymisestä.